

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Sisak

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA KOD TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U
VLASNIŠTVU JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE NA
PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Sisak, travanj 2015.

SADRŽAJ

stranica

I.	PREDMET REVIZIJE	2
II.	CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE	4
III.	METODE I POSTUPCI REVIZIJE	4
IV .	SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA	5
V.	NALAZ	16
VI.	OCJENA UČINKOVITOSTI SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA	21

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Sisak

KLASA: 041-01/14-10/54
URBROJ: 613-05-15-33

Sisak, 1. travnja 2015.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI
SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA KOD TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U
VLASNIŠTVU JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE NA
PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti sprječavanja i otkrivanja prijevара kod trgovačkih društava u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na području Sisačko-moslavačke županije.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 28. listopada 2014. do 1. travnja 2015.

I. PREDMET REVIZIJE

Prijevarena se obično karakterizira kao obmana, varanje, skrivanje, tajenje ili kršenje povjerenja, s ciljem pribavljanja koristi ili stjecanja neke neopravdane ili nepoštene prednosti. To je u većini slučajeva protupravna radnja, gdje jedna strana namjerno obmanjuje drugu pogrešnim predstavljanjem. Najčešći oblici prijave su: zlouporaba odnosno otuđivanje imovine, prijevarena u financijskom izvještavanju, nezakonito stvaranje troškova i obveza za društvo i korupcija (osobito u postupcima nabave i prodaje).

Najbolja praksa podrazumijeva sprječavanje, otkrivanje i odgovarajući odgovor na prijevare. Postiže se uspostavljanjem standarda i omogućivanjem prepoznavanja i izvješćivanja o prijevarama, razvijanjem alata koji sprječavaju i otkrivaju prijevare i odgovarajućim odgovorom na sumnje o prijevarama.

Sprječavanje prijave je troškovno najdjelotvorniji način njezine kontrole i smanjuje vjerojatnost njezina pojavljivanja. Podrazumijeva donošenje općih akata i uspostavu standarda kako bi se smanjila mogućnost prijave, povećanje svjesnosti rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti pojave prijave kao i njihovu obvezu da izvijeste o sumnji na prijevare te prepoznavanje rizika i uspostavljanje prikladnih unutarnjih kontrola, kao odgovor rukovoditelja na rizike prijave. Sprječavanje treba biti podržano odgovarajućim mehanizmima otkrivanja, kako bi eventualne prijave bile otkrivene što je moguće ranije, kako bi bile poduzete odgovarajuće aktivnosti.

Primjena sustava otkrivanja prijave ima učinak odvraćanja i jamči da će pokušaji prijave biti brzo i pouzdano otkriveni. Ako mogući počinitelji prijave znaju da će biti otkriveni, manja je vjerojatnost da će pokušati prijaviti. Sustav otkrivanja podrazumijeva analitičke i druge postupke za razotkrivanje nepravilnosti te izvješćivanje o sumnji na prijavu.

Prijave u javnom sektoru mogu imati za posljedicu financijske gubitke i uništavanje ugleda, mogu nepovoljno utjecati na moral zaposlenika i narušiti povjerenje javnosti u isporuku javnih usluga. Zbog toga rukovoditelji moraju osigurati djelotvoran i učinkovit sustav upravljanja javnim sredstvima i spriječiti da se prijave pojave u njihovom području odgovornosti.

Predmet revizije učinkovitosti su politike i postupci za sprječavanje i otkrivanje prijave te aktivnosti koje društva poduzimaju kako bi spriječila i otkrila prijevare. Revizijom je obuhvaćeno pet trgovačkih društava u vlasništvu jedinica lokalne samouprave na području Sisačko-moslavačke županije: Autopromet Sisak d.o.o., Komunalni servisi Kutina d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. Razlozi odabira navedenih trgovačkih društava su: materijalna značajnost (prihodi, rashodi i imovina navedenih trgovačkih društava), udjel ostvarenih prihoda iz proračuna jedinica lokalne samouprave i/ili državnog proračuna u 2013. u ukupno ostvarenim prihodima, broj zaposlenih, djelatnosti koje obavljaju i koje utječu na standard građana (pružanje usluga javnog prijevoza, tržnice, groblja, odvoza otpada) te utvrđene nepravilnosti u ranije obavljenim financijskim revizijama navedenih trgovačkih društava, koje ukazuju da u navedenim društvima nisu bile uspostavljene učinkovite unutarnje kontrole u poslovnim procesima i nepravilnosti uočene u revizijama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za prethodne godine, a koje se odnose na poslovanje i odnose s trgovačkim društvima.

Društvo Autopromet Sisak d.o.o. pravni je sljednik Auto poduzeća Sisak osnovanog 1961. Osnivač i 100,0 %-tni vlasnik je Grad Sisak, a temeljni kapital društva iznosi 12.275.200,00 kn. Obavlja djelatnost prijevoza putnika u cestovnom prometu, prijevoz putnika u gradskom i prigradskom prometu, ostali prijevoz putnika cestom, prijevoz robe cestom, ostale prateće djelatnosti u prometu, djelatnost ostalih agencija u prometu, održavanje motornih vozila, tehničko ispitivanje, analizu i popravak tahografa te međunarodni prijevoz osoba i robe u cestovnom prometu. Tijela upravljanja su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Upravu društva čini direktor društva. Osim ureda direktora, za obavljanje poslova iz djelokruga društva, ustrojene su službe ekonomsko-pravnih poslova i prometno-tehničkih poslova s odjelima prometa, održavanja i interne kontrole (od prosinca 2014). Koncem 2014. ima 122 zaposlenika.

Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. osnovano je 2003. Pravni je sljednik društva Komunalac - Kutina d.o.o. Osnivač i 100,0 %-tni vlasnik je Grad Kutina, a temeljni kapital društva iznosi 2.540.000,00 kn. Obavlja djelatnost upravljanja gradskom tržnicom i gradskim grobljima, naplate parkirališne naknade i održavanja javnih prometnih površina. Tijela upravljanja su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Upravu društva čini direktor društva, a društvo je ustrojeno kao jedinstvena organizacijska cjelina. Koncem 2014. ima 30 zaposlenika.

Društvo Gradska tržnica Sisak d.o.o. osnovano je 1989. Osnivač i 100,0 %-tni vlasnik je Grad Sisak, a temeljni kapital društva iznosi 32.317.300,00 kn. Obavlja djelatnost usluge tržnice na malo, iznajmljivanja poslovnog prostora, skladištenja robe, promidžbe, organiziranja priredbi, računovodstvene poslove i konzultantske usluge. Tijela upravljanja su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Upravu društva čini direktorica društva, a društvo je ustrojeno kao jedinstvena organizacijska cjelina. Koncem 2014. ima 32 zaposlenika.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. osnovano je 1964. Osnivač i 100,0 %-tni vlasnik je Grad Sisak, a temeljni kapital društva iznosi 4.111.100,00 kn. Obavlja djelatnost održavanja čistoće javnih površina, održavanja javnih zelenih površina, postavljanja i održavanja javne rasvjete i signalnih sustava na cestama te poslove zimske službe, prigodnog ukrašavanja grada i naplate parkirališne naknade. Tijela upravljanja su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Upravu društva čini direktor društva. Osim ureda direktora, za obavljanje poslova iz djelokruga društva, ustrojeni su sektor za financijske, pravne i opće poslove i poslove parkinga te tehnički sektor u okviru kojih je osam odjela. Koncem 2014. ima 81 zaposlenika.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. osnovano je 1997. Grad Sisak je osnivač i 100,0 %-tni vlasnik, a temeljni kapital društva iznosi 1.778.400,00 kn. Obavlja djelatnost sakupljanja, sortiranja, privremenog skladištenja i odlaganja komunalnog i neopasnog otpada. Tijela upravljanja su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Upravu društva čini direktorica društva. Osim ureda direktorice, za obavljanje poslova iz djelokruga društva, ustrojeni su odjeli (računovodstvo i financije, odnosi s kupcima, unutarnja čuvarska služba, odlagalište te održavanje, sakupljanje i odvoz otpada). Koncem 2014. ima 85 zaposlenika.

II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE

Ciljevi revizije su bili:

- utvrditi jesu li društva uspostavila prikladne politike, procedure i kontrole kako bi spriječila prijevare
- utvrditi poduzimaju li potrebne aktivnosti kako bi povećala svjesnost rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti pojave prijevara
- ocijeniti djelotvornost sustava unutarnjih kontrola s obzirom na rizike prijevara
- utvrditi koje su postupke društva uspostavila kako bi što prije otkrila prijevare.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: politike i postupci za sprječavanje prijevara, odgovornost rukovoditelja i drugih zaposlenika za sprječavanje prijevara, sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara te analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevara.

Revizijskim postupcima je obuhvaćeno poslovanje za 2014.

III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

Pri odabiru revizijskog pristupa, kako bi se pribavili mjerodavni revizijski dokazi i odgovorilo na ciljeve revizije, primijenjene su različite metode i postupci prikupljanja revizijskih dokaza.

Trgovačkim društvima obuhvaćenim revizijom su poslani upitnici u vezi uspostavljanja politika i postupaka za sprječavanje prijevara, upoznavanja rukovoditelja i drugih zaposlenika s odgovornostima u pogledu sprječavanja prijevara, uspostavljanja djelotvornog sustava unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara i uspostavljanja odgovarajućih analitičkih i drugih postupaka za otkrivanje prijevara. Provjeravani su dokazi za pojedine tvrdnje iz pribavljenih odgovora. Proučeni su i analizirani zakoni, propisi i drugi akti te dokumentacija i informacije o poslovanju trgovačkih društava obuhvaćenih revizijom, stručni članci i drugo.

Obavljeni su razgovori s direktorima i zaposlenicima trgovačkih društava te su pribavljena obrazloženja odgovornih osoba o pojedinim poslovnim događajima. Analizirane su strategije, planovi, politike i smjernice. Obavljena su izravna dokazna ispitivanja s obzirom na područja podložna prijevarama (blagajničko poslovanje, obračun plaća i naknada, nabava roba, radova i usluga, postupci zapošljavanja i unapređivanja te funkcioniranje unutarnjih kontrola).

Okosnicu revizije su činila sljedeća pitanja:

- Jesu li uspostavljene politike i postupci za sprječavanje prijevara?
- Jesu li rukovoditelji i drugi zaposlenici upoznati sa svojim odgovornostima u pogledu sprječavanja prijevarama?
- Je li uspostavljen djelotvoran sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevarama?
- Jesu li uspostavljeni odgovarajući analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevarama?

IV . SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA

Politike i postupci za sprječavanje prijevara

Svako bi trgovačko društvo trebalo imati formalno usvojen kodeks ponašanja, kojim se jasno propisuje što se smatra prihvatljivim, a što neprihvatljivim ponašanjem. Osobito je bitno da se u kodeksu ponašanja definira stajalište društva prema prijevarama.

Društvo Autopromet Sisak d.o.o. je Kodeksom etike u poslovanju utvrdilo etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze prema interesnim skupinama. Navedenim Kodeksom je, između ostaloga, utvrđeno da društvo s poslovnim partnerima može razmjenjivati poklone manje vrijednosti. Korištenje sredstava organizacije (materijala, opreme, telefona), isključivo za poslovne svrhe, uređeno je Pravilnikom o radu (svim uređajima i priborom kojima se radnik služi u obavljanju poslova mora se postupati stručno i s pažnjom dobrog gospodara te ekonomično koristiti sredstva poslodavca) i odlukama direktora (mobilni telefoni). Vodi se primjerena briga o pristupu imovini društva izvan radnog vremena te pristup imaju zaposlenici organizacijske jedinice Radionica prema rasporedu rada (smjena) koji donosi ovlašteni zaposlenik (kolaudator). Općim aktom (Izjavom o usklađenju općih akata društva sa Zakonom o trgovačkim društvima) uređeni su postupci donošenja odluka, kako bi se osigurala najviša razina odgovornosti i transparentnosti te odluke donosi Skupština, Nadzorni odbor, odnosno direktor. Odluke Nadzornog odbora donose se većinom glasova, kako je to utvrđeno Izjavom o usklađenju općih akata društva sa Zakonom o trgovačkim društvima. U području javne nabave odluke se donose u skladu s propisima, a za bagatelnu nabavu direktor je donio Naputak o provođenju postupka bagatelne nabave. Donošenje odluka obavljeno je transparentno i u skladu s unaprijed određenim procedurama propisanim Izjavom o usklađenju općih akata društva sa Zakonom o trgovačkim društvima, pravilnicima i drugim aktima. Donošenje odluka u društvu je zabilježeno i dokumentirano te slobodno od sukoba interesa (zapisnici i odluke se arhiviraju, označeni su prema tematici koju pokrivaju, kako bi se izbjegle naknadne promjene datuma, naknadno donošenje ili mijenjanje). Odluke koje donosi Skupština i Nadzorni odbor se ne objavljuju, osim zakonskih obveza objavljivanja na oglasnoj ploči društva Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i Pravilnika o radu. Donošenje odluka u društvu je potkrijepljeno točnom i potpunom dokumentacijom (zapisnici povjerenstava za provođenje postupaka javne nabave, popisa imovine i izvora sredstava te izvješća o poslovanju, financijska i druga izvješća, planovi nabave). Društvo nije općim aktom uredilo uporabu informatičke tehnologije i interneta u poslovne svrhe.

Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. je Etičkim kodeksom utvrdilo etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze prema interesnim skupinama te imenovalo povjerenika za etiku. Navedenim Kodeksom je, između ostalog, uređeno davanje i primanje poklona i ugošćavanje te utvrđeno da svako primanje ili davanje novca, neprimjerenih darova ili usluga nije u skladu s aktima društva i strogo je zabranjeno. Nadalje, Etičkim kodeksom je uređeno korištenje sredstava društva (materijala, opreme, telefona) isključivo za poslovne svrhe na način da je svako otuđivanje, pronevjera, uništavanje ili oštećivanje imovine društva nepažljivim rukovanjem ili nemarnim odnosom prema radu, kao i neovlašteno korištenje strogo zabranjeno. Zaposlenici nemaju pristup imovini društva izvan radnog vremena. Kako bi se osigurala najviša razina odgovornosti i transparentnosti, Izjavom o osnivanju i Poslovníkom o radu Nadzornog odbora uređeni su postupci donošenja odluka Skupštine, Nadzornog odbora i direktora, Pravilnikom o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta propisane su obveze i odgovornosti pojedinih radnih mjesta, a Pravilnikom o provedbi postupaka javne nabave bagatelne vrijednosti procedure provođenja nabave.

Nadalje, postupci donošenja odluka i određene procedure su utvrđene i Pravilnikom o računovodstvu, Pravilnikom o blagajničkom poslovanju, Tržnim redom te Internim aktom radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. Odluke se donose u skladu s procedurama te se objavljuju na mrežnim stranicama društva, čime se postiže transparentnost u donošenju odluka. Na mrežnim stranicama se objavljuju opći podaci o društvu, informacije i dokumenti vezani uz djelatnost groblja, tržnica i parkinga te odluke iz područja javne nabave. Donošenje odluka je zabilježeno i dokumentirano te potkrijepljeno točnom i potpunom dokumentacijom (zapisnici, bilješke, izvješća i slično). Društvo je Etičkim kodeksom utvrdilo koja se ponašanja zaposlenika smatraju sukobom interesa te obvezu prijave sukoba interesa povjereniku za etiku ili direktoru društva. U 2014. nije bilo prijava niti izvješćivanja o sukobu interesa. Društvo nije općim aktom uredilo uporabu informatičke tehnologije i interneta u poslovne svrhe.

Društvo Gradska tržnica Sisak d.o.o. je Pravilnikom o radu i Tržnim redom utvrdilo etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze prema interesnim skupinama. Pravilnikom su, između ostalog, uređena prava i obveze radnika i poslodavca, plaće, organizacija rada i zaštita dostojanstva radnika. Prema spomenutom Pravilniku, radnik je dužan obavljati poslove savjesno i u skladu s pravilima struke, ekonomično koristiti sredstva poslodavca, surađivati s ostalim radnicima, uljudno se ponašati, s uređajima i priborom postupati stručno i s pažnjom dobrog gospodarstvenika te materijal koristiti štedljivo. Tržni red se odnosi na korisnike tržnice, a uređuje opće uvjete obavljanja djelatnosti tržnica na malo (lokacija, radno vrijeme, predmet poslovanja, pravila ponašanja, odgovornosti i granice odgovornosti sudionika događanja na tržnicama, obveze i ovlasti organizatora tržnice u slučaju nepridržavanja tržnog reda, mjere za nesmetan i kontinuiran protok roba i usluga te mjere za zaštitu osnovnih prava građana - potrošača na tržnici). Korištenje sredstava organizacije (materijala, opreme i telefona) isključivo za poslovne svrhe uređeno je Pravilnikom o radu, ugovorom o pravima i obvezama direktorice (za službeno vozilo i telefon) i odlukom direktorice (mobilni telefon). Pojedini zaposlenici imaju pristup imovini društva izvan radnog vremena (poslovođa, pomoćnik direktorice) i drugi zaposlenici uz prethodnu najavu i dogovor s direktoricom (usmeno). Proces donošenja odluka je, osim zakonima, definiran Izjavom o usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima, aktima osnivača i internim aktima (pravilnicima i drugo). Spomenutim aktima su definirane nadležnosti i odgovornosti tijela upravljanja (Skupština, Nadzorni odbor i uprava). Odluke se donose na propisani način, a donošenje je potkrijepljeno zapisnicima i drugim dokumentima. Društvo je u 2014. na neodređeno vrijeme zaposlilo dva zaposlenika. Zapošljavanje je provedeno bez javnog natječaja, što nije transparentno. Davanje i primanje poklona i ugošćavanje nije uređeno općim aktom. Društvo nije općim aktom uredilo uporabu informatičke tehnologije i interneta.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. je Pravilnikom o radu utvrdilo etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze prema interesnim skupinama. Prema spomenutom Pravilniku, zaposlenik je dužan obavljati poslove savjesno i u skladu s pravilima struke, ekonomično koristiti sredstva poslodavca, surađivati s ostalim zaposlenicima, uljudno se ponašati, s uređajima i priborom postupati stručno i s pažnjom dobrog gospodarstvenika te materijal koristiti štedljivo. Korištenje sredstava organizacije (materijala, opreme, telefona) isključivo za poslovne svrhe uređeno je Pravilnikom o radu, prema kojem radnik materijalno i kazнено odgovara za povjerenu imovinu poslodavca te je zabranjeno svako neovlašteno raspolaganje ili posluga imovinom unutar ili izvan radnog vremena i prostorija poslodavca. Pravilima korištenja računalnih programa (softvera) zabranjeno je neovlašteno instaliranje, kopiranje i korištenje nelicenciranih računalnih programa, s čime su upoznati zaposlenici. Zaposlenici imaju pristup imovini društva u slučaju prekovremenog rada i izvanrednih situacija na temelju naloga za prekovremeni rad.

Kako bi se osigurala najviša razina odgovornosti i transparentnosti, Izjavom o usklađenju općih akata društva sa Zakonom o trgovačkim društvima, uređeni su postupci donošenja odluka Skupštine, Nadzornog odbora i direktora. Pravilnikom o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta, propisane su obveze i odgovornosti pojedinih radnih mjesta, a Pravilnikom o bagatelnoj nabavi procedure provođenja nabave. Odluke se donose u skladu s procedurama te su potkrijepljene zapisnicima i drugim dokumentima. U obavijesti o sprečavanju sukoba interesa, koja je objavljena na mrežnoj stranici društva, navedeno je s kojim se društvom ne smiju zaključivati ugovori o javnoj nabavi. Društvo je u 2014. na neodređeno vrijeme zaposlilo dva zaposlenika. Zapošljavanje je provedeno bez javnog natječaja, što nije transparentno. Davanje i primanje poklona i ugošćavanje nije uređeno općim aktom.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. je Pravilnikom o radu utvrdilo temeljne obveze radnika, koje između ostalog, sadrže i odredbe o načinu ponašanja radnika prilikom rada te temeljne obveze poslodavca u zaštiti dostojanstva radnika. Prema odredbama Pravilnika, radnik je dužan obavljati poslove savjesno i u skladu s pravilima struke, ekonomično koristiti sredstva poslodavca, surađivati s ostalim radnicima, uljudno se ponašati, s uređajima i priborom postupati stručno i s pažnjom dobrog gospodarstvenika te materijal koristiti štedljivo. Korištenje sredstava organizacije (materijala, opreme i telefona) isključivo za poslovne svrhe uređeno je Pravilnikom o radu, ugovorom o pravima i obvezama direktorice (za službeno vozilo i telefon) i odlukom direktorice (mobilni telefoni). Zaposlenici imaju pristup imovini društva izvan radnog vremena uz znanje i nalog direktorice društva, ovisno o potrebama posla. Proces donošenja odluka je, osim zakonima, definiran Izjavom o osnivanju, aktima osnivača i internim aktima društva (Pravilnik o bagatelnoj nabavi, Pravilnik o donacijama). Spomenutim aktima su definirane nadležnosti i odgovornosti tijela upravljanja (Skupština, Nadzorni odbor i Uprava) i drugih tijela (povjerenstava i slično) kako bi se osigurala najviša razina odgovornosti i transparentnosti. Odluke se donose na propisani način, odnosno transparentno i u skladu s naprijed navedenim aktima, a donošenje je potkrijepljeno zapisnicima i drugim dokumentima. Davanje i primanje poklona i ugošćavanje nije uređeno općim aktom. Društvo nije općim aktom uredilo uporabu informatičke tehnologije i interneta.

Odgovornost rukovoditelja i drugih zaposlenika za sprječavanje prijevара

Kvaliteta upravljanja, kao sustava kojim se provode kontrole i nadzor nad radom društva, ima izravan utjecaj na sprječavanje prijevара, odnosno njihovo rano otkrivanje. U cilju sprječavanja prijevара važno je povećati svjesnost rukovoditelja, ali i drugih zaposlenika o mogućnosti pojave prijevара te ih upoznati s njihovom odgovornošću u otkrivanju i izvješćivanju o prijevarama. Prijevарom se smatra i sukob interesa, a to je situacija u kojoj su privatni interesi u suprotnosti s javnim interesom ili kad privatni interes utječe ili može utjecati na nepristranost u donošenju odluka. Radi jačanja svijesti među zaposlenicima o tome što se smatra prijevарom, na koji način prijevара šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti, važno je provoditi kontinuiranu izobrazbu vezanu uz stjecanje potrebnih znanja za sprječavanje prijevара.

Društvo Autopromet Sisak d.o.o. ima Kodeks etike u poslovanju, koji služi kao smjernica zaposlenicima u pogledu etičkih standarda. Zaposlenici, članovi uprave i Nadzornog odbora dužni su profesionalno obavljati poslove na koje su raspoređeni i promicati poslovne interese poslovnog subjekta, što uključuje zaštitu i brigu za materijalnu imovinu, sve oblike vlasništva, čuvanje povjerljivih informacija, brigu za ugled i odnose s poslovnim partnerima te nije dopušten sukob interesa, diskriminacija i uznemiravanje zaposlenika. Djelomično su, u okviru opisa radnih mjesta, u Pravilniku o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, uređene obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru (obveze zaposlenika da vode brigu o imovini društva, kontroliraju rad drugih zaposlenika i slično u okviru svojih nadležnosti), ali nije utvrđeno postupanje rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru. Općim aktom društva nisu utvrđeni postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa. Društvo ne održava izobrazbu o prijevari, što se smatra prijevarom, na koji način prijevara šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti.

Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. ima Etički kodeks, koji služi kao smjernica zaposlenicima u pogledu etičkih standarda. Etičkim kodeksom je utvrđeno koje aktivnosti zaposlenici trebaju izbjegavati da ne bi došlo do sukoba interesa (zaposlenik društva ne smije sudjelovati u financijskim i drugim aktivnostima koje mogu štetiti poslovanju, interesu, ugledu i dobrobiti tvrtke, kao i u svim situacijama u kojima je osobni interes u sukobu s poslovnim, zaposlenik se tijekom radnog vremena niti izvan njega ne smije baviti djelatnostima kojima konkurira poslovanju društva), kao i obveza zaposlenika da svako saznanje o mogućem sukobu interesa prijavi povjereniku za etiku ili direktoru društva. U 2014. nije bilo prijava niti izvješćivanja o sukobu interesa. Obveza rukovoditelja u slučaju sumnje na prijevaru utvrđena je u Izjavi o odgovornosti direktora uz financijske izvještaje za 2013. u kojoj je navedeno da direktor ima odgovornost za poduzimanje koraka u cilju očuvanja imovine društva te u sprečavanju i otkrivanju prijevara i ostalih nepravilnosti. Zaposlenica društva je u svibnju 2014. sudjelovala na stručnom osposobljavanju i izobrazbi radi sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, koje je organizirala Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. Općim aktima društva nisu utvrđeni postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa ni obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru. Društvo ne održava izobrazbu o prijevari, što se smatra prijevarom, na koji način prijevara šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti.

Društvo Gradska tržnica Sisak d.o.o. je smjernice zaposlenicima u pogledu etičkih standarda, koje trebaju primjenjivati u radu, uredilo Pravilnikom o radu, ugovorom o pravima i obvezama direktorice društva i ugovorima o radu sa zaposlenicima. Prema ugovoru o pravima i obvezama direktorice društva, direktorica je dužna voditi poslove društva i zastupati društvo dužnom pažnjom gospodarstvenika, a poslovne tajne, dobar glas i ugled društva čuvati za vrijeme i nakon prestanka radnog odnosa. Prema odredbama ugovora o radu, radnik je obavezan poslove obavljati savjesno i s najboljim znanjem te sve podatke, dokumente, postupke i informacije, koji se odnose na poslovanje društva, čuvati kao povjerljive (poslovna tajna). Općim aktima društva nisu utvrđeni postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa ni obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru. Društvo ne održava izobrazbu o prijevari, što se smatra prijevarom, na koji način prijevara šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. je smjernice zaposlenicima u pogledu etičkih standarda, koje trebaju primjenjivati u radu, uredilo Pravilnikom o radu i ugovorima o radu sa zaposlenicima. Prema odredbama ugovora o radu, zaposlenik je obavezan poslove obavljati savjesno i s najboljim znanjem te sve podatke, dokumente, postupke i informacije, koji se odnose na poslovanje društva, čuvati kao povjerljive (poslovna tajna). Pravilnikom o radu, ugovorima o radu sa zaposlenicima i ugovorom o pravima i obvezama direktora uređena su prava i obveze zaposlenika i direktora društva. U Izjavi o odgovornosti direktora uz financijske izvještaje za 2013. je navedeno da direktor ima općenitu odgovornost za poduzimanje koraka u cilju očuvanja imovine društva te u sprečavanju i otkrivanju prijevara i ostalih nepravilnosti. Općim aktima društva nisu utvrđeni postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa ni obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevare. Društvo ne održava izobrazbu o prijevare, što se smatra prijevaram, na koji način prijevare šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. je smjernice zaposlenicima u pogledu etičkih standarda, koje trebaju primjenjivati u radu, uredilo Pravilnikom o radu, ugovorom o pravima i obvezama direktorice društva i ugovorima o radu sa zaposlenicima. Prema ugovoru o pravima i obvezama direktorice društva, direktorica je dužna voditi poslove društva i zastupati društvo dužnom pažnjom gospodarstvenika, a poslovne tajne, dobar glas i ugled društva čuvati za vrijeme i nakon prestanka radnog odnosa. Prema odredbama ugovora o radu, radnik je obavezan poslove obavljati savjesno i s najboljim znanjem te sve podatke, dokumente, postupke i informacije koji se odnose na poslovanje društva čuvati kao povjerljive (poslovna tajna). Pravilnikom o bagatelnoj nabavi je utvrđeno da član povjerenstva za provođenje bagatelne nabave, u slučaju sukoba interesa, moraju zatražiti zamjenu. Općim aktima društva nisu utvrđeni postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa ni obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevare. Društvo ne održava izobrazbu o prijevare, što se smatra prijevaram, na koji način prijevare šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti.

Sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara

Uspostava unutarnjih kontrola i razvoj primjerenih politika sprječavanja prijevara u poslovnom i radnom okruženju odgovornost su i obveza uprave društva.

Društvo Autopromet Sisak d.o.o. je uredilo funkcioniranje unutarnjih kontrola Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u opisima poslova zaposlenika te kontrole obavljaju nadređeni zaposlenici. Navedenim aktima utvrđena je podjela dužnosti, odobravanje, odgovarajuće dokumentiranje, fizičke kontrole, nadgledanje i neovisne provjere. Funkcioniranje unutarnjih kontrola ocjenjuje se mjesečno na način da zaposlenici sastavljaju ovjerena izvješća, kojima se nadležnog voditelja organizacijske jedinice izvještava o radu voznog osoblja i ispravnosti prijevoza putnika, količini i stanju goriva u spremnicima, utrošenom gorivu, prijeđenim kilometrima, prosječnoj potrošnji po vozilima, nepravilnostima uočenim putem video nadzora pumpe za gorivo i slično. Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta društvo je, koncem prosinca 2014., ustrojilo odjel interne kontrole. Također, u prosincu 2014. direktor društva je donio odluke o imenovanju voditelja za financijsko upravljanje i kontrole i osobe zadužene za nepravilnosti.

U posljednje dvije godine društvo je ocijenilo da su specifična područja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara područje kontrole karata i potrošnje goriva te razvija odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi se upravljalo tim rizicima na način da je, osim mjesečnog ocjenjivanja funkcioniranja unutarnjih kontrola u tim područjima, uvelo video nadzor pumpi za gorivo. Uspostavljeno je odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa kako bi se spriječilo pojavljivanje prijevara. Nadzorni odbor i Skupština daju suglasnost na odluke direktora u slučajevima raspolaganja i korištenja sredstava u iznosima većim od 200.000,00 kn, a prijedloge voditelja računovodstva za plaćanja sa žiro računa odobrava direktor. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Društvo nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. Osnivač društva (Grad Sisak) ima ustrojenu unutarnju reviziju, ali nije obavljala revizije u društvu. Društvo je podvrgnuto vanjskoj reviziji svake godine u posljednjih pet godina. Vanjska revizija na godišnjoj razini razmatra funkcioniranje unutarnjih kontrola (vezano uz sastavljanje i fer prezentaciju financijskih izvještaja). Mišljenje revizora za 2013. je da financijski izvještaji u svim značajnim odrednicama fer prezentiraju financijski položaj društva, njegovu financijsku uspješnost i novčane tokove, ali izražava rezervu jer su revalorizacijske rezerve precijenjene za 4.103.705,00 kn, a trebalo ih je iskazati kao odgođenu poreznu obvezu te rashodi i zadržana dobit za 2013. podcijenjeni, a rezultat razdoblja precijenjen za 599.636,00 kn.

Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o je uredilo funkcioniranje unutarnjih kontrola Pravilnikom o radu, sistematizacijom radnih mjesta, Pravilnikom o računovodstvu i Pravilnikom o blagajničkom poslovanju. Navedenim aktima utvrđena je podjela dužnosti, odobravanje, odgovarajuće dokumentiranje, fizičke kontrole, nadgledanje i neovisne provjere. Pravilnikom o radu, primjerice, utvrđene su mjere kontrole ljudi i opreme te obveze nadređenih. Poslodavac, kada to interesi društva zahtijevaju, može dati nalog za pregled, odnosno utvrditi način kontrole ljudi i opreme pri ulazu i izlazu u poslovne prostorije radi sprečavanja otuđivanja imovine ili unošenja opasnih stvari i materijala, a izbjegavanje kontrole može biti razlog za izvanredni otkaz ugovora o radu. Obveza je nadređenih zaposlenika voditi brigu o suradnicima, poznavati njihova zaduženja, nadzirati njihov rad i davanjem potrebnih uputa olakšati obavljanje odgovarajućih poslova, pri čemu nadređeni zaposlenik odgovara za posljedice danih naloga. Sistematizacijom radnih mjesta utvrđene su razine odgovornosti, odnosno nadzora (primjerice direktor je odgovoran Nadzornom odboru i Skupštini, voditelj računovodstvenih i općih poslova direktoru i nadzornom odboru, voditelj groblja je odgovoran direktoru, voditelj tržnice i javnih površina direktoru, referent za katastar i referent za održavanje groblja voditelju groblja i direktoru, glavni knjigovođa voditelju računovodstvenih i općih poslova i direktoru). Pravilnikom o računovodstvu i Pravilnikom o blagajničkom poslovanju detaljno su utvrđeni postupci i kontrole računovodstvenog i blagajničkog poslovanja. Funkcioniranje unutarnjih kontrola društva na godišnjoj razini razmatra vanjska revizija vezano uz sastavljanje i fer prezentaciju financijskih izvještaja, kako bi odredila odgovarajuće revizijske postupke. Društvo je u posljednje dvije godine ocijenilo specifična područja svoga poslovanja te utvrdilo da su blagajničko poslovanje i utrošak goriva područja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara. Kako bi upravljalo tim rizicima pojačane su kontrole potrošnje goriva i blagajničkog poslovanja te je nabavljena ultravioletna lampa za kontrolu novčanica. Kontrolu potrošnje goriva obavlja direktor ili druga osoba po nalogu direktora. U pravilu se provodi jednom godišnje, a po potrebi i češće. U 2014. je provedena jedna kontrola (30. listopada 2014.), o čemu je sastavljen zapisnik. Utvrđeno je da potrošnja goriva po svakom vozilu odgovara tehničkim normativima, starosti vozila i uvjetima eksploatacije vozila.

Kontrola blagajničkog poslovanja (kontrola dokumentacije) obavlja se dnevno, a povremeno se bez najave kontrolira stanje u blagajni (popis novčanica i kovanica), o čemu se sastavlja zapisnik. U 2014. je kontrola stanja blagajne provedena dva puta i nisu utvrđene nepravilnosti. Kako bi se spriječilo pojavljivanje prijevara uspostavljeno je odobravanje financijskih transakcija iznad određenog iznosa. Izjavom o osnivanju društva je utvrđeno da za odluke o ulaganjima i/ili zaduženju i/ili izdavanju jamstava društva veće od 200.000,00 kn, otuđivanju nekretnina te upisivanju hipotekarnih i fiducijarnih prava na imovinu društva, direktor mora imati prethodnu pisanu suglasnost Skupštine. U 2014. nije bilo financijskih transakcija iznad 200.000,00 kn, a u 2013. je za nabavu teretnog motornog vozila za prijevoz pokojnika na financijski leasing (rok pet godina) pribavljena suglasnost osnivača. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Društvo nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. U 2014. je bilo podvrgnuto vanjskoj reviziji (za 2013.). Mišljenje revizora je da financijski izvještaji društva pružaju istinit i fer prikaz financijskog položaja te rezultat poslovanja.

Društvo Gradska tržnica Sisak d.o.o. je uredilo funkcioniranje unutarnjih kontrola Pravilnikom o organizaciji rada, opisu i vrednovanju radnih mjesta u opisima poslova pojedinih radnih mjesta. Navedenim aktima utvrđena je podjela dužnosti, odobravanje, odgovarajuće dokumentiranje, fizičke kontrole, nadgledanje i neovisne provjere. Tekuća problematika poslovanja društva se razmatra na tjednim kolegijima na kojima sudjeluju rukovoditelji društva, referenti marketinga, knjigovođe te drugi zaposlenici prema potrebi. Na godišnjoj razini funkcioniranje unutarnjih kontrola razmatra vanjska revizija vezano uz sastavljanje i fer prezentaciju financijskih izvještaja, kako bi odredila odgovarajuće revizijske postupke. Društvo nije u posljednje dvije godine ocijenilo specifična područja svoga poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara, ali redovito prati odvijanje poslovanja te time i područja podložna prijevarama (tjedni kolegiji i izvještaji). Na odluke direktorice vezano uz financijske transakcije iznad 200.000,00 kn suglasnost daju Nadzorni odbor i Skupština, ulazni računi se kontroliraju prema nepisanim pravilima postupanja i procedurama (nakon urudžbiranja račun se unosi u knjigu ulaznih računa, odgovorne osobe svojim potpisom potvrđuju da je isporuka izvršena, odnosno preuzeta), a plaćanje (potpisom naloga) odobrava direktorica društva. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Društvo nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. Osnivač društva (Grad Sisak) ima ustrojenu unutarnju reviziju, ali nije obavljala revizije u društvu. Društvo je ranijih godina (svake godine) bilo podvrgnuto vanjskoj reviziji. Mišljenje revizora za 2013. je da financijski izvještaji društva pružaju istinit i fer prikaz financijskog položaja te rezultat poslovanja.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. je uredilo funkcioniranje unutarnjih kontrola Pravilnikom o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta i drugim općim aktima, kojima je utvrđena odgovornost svakog radnog mjesta (direktor odgovara nadzornom odboru i skupštini, poslovna tajnica, koordinator i nadzornik tehničkih odjela te rukovoditelji sektora direktoru, glavni knjigovođa rukovoditelju sektora i tako dalje), podjela dužnosti, odobravanje, odgovarajuće dokumentiranje, fizičke kontrole, nadgledanje i neovisne provjere. U rujnu 2014. direktor društva je donio odluke o imenovanju voditelja za financijsko upravljanje i kontrole i osobe zadužene za nepravilnosti. Funkcioniranje unutarnjih kontrola društva na godišnjoj razini razmatra vanjska revizija vezano uz sastavljanje i fer prezentaciju financijskih izvještaja, kako bi odredila odgovarajuće revizijske postupke. Svi dokumenti se odobravaju na način da se uz potpis zaposlenika koji ih izrađuje, stavlja suglasnost rukovoditelja i odobrenje direktora.

Na odluke direktora vezano uz financijske transakcije iznad 200.000,00 kn suglasnost daju Nadzorni odbor i Skupština, ulazni računi se kontroliraju prema nepisanim pravilima postupanja i procedurama (nakon urudžbiranja račun se unosi u knjigu ulaznih računa, odgovorne osobe svojim potpisom potvrđuju da je isporuka izvršena, odnosno preuzeta), dok plaćanje (potpisom naloga) odobrava direktor društva. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Društvo nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. Osnivač društva (Grad Sisak) ima ustrojenu unutarnju reviziju, ali nije obavljala revizije u društvu. Društvo je 2013. bilo podvrgnuto vanjskoj reviziji. Mišljenje revizora je da financijski izvještaji društva pružaju istinit i fer prikaz financijskog položaja te rezultat poslovanja, ali izražava rezervu u pogledu evidentiranja dugotrajne imovine (upitna realizacija po projektnoj dokumentaciji) te potraživanja (sporna naplata). Društvo nije u posljednje dvije godine ocijenilo specifična područja svoga poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara te ne razvija odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo tim rizicima.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. je uredilo funkcioniranje unutarnjih kontrola Pravilnikom o organizaciji društva i sistematizaciji radnih mjesta u opisima poslova pojedinih radnih mjesta. U pojedinim poslovnim procesima kao što je postupak preuzimanja i plaćanja obveza prema dobavljačima, postupak nabave roba i usluga i slično, primjenjuje nepisana pravila postupanja i procedure. Na godišnjoj razini funkcioniranje unutarnjih kontrola razmatra vanjska revizija vezano uz sastavljanje i fer prezentaciju financijskih izvještaja, kako bi odredila odgovarajuće revizijske postupke. Podjela dužnosti, odobravanje, odgovarajuće dokumentiranje, fizičke kontrole, nadgledanje i neovisne provjere dijelom su uređene spomenutim Pravilnikom o organizaciji društva i sistematizaciji radnih mjesta i odlukama direktorice, Nadzornog odbora i Skupštine. Društvo je u lipnju 2014. u Izvještaju uprave utvrdilo rizike poslovanja i opstanka društva te mjere za sanaciju i razvoj. Navedeni izvještaj se odnosi na cjelokupno poslovanje društva (ne samo na područje pojavljivanja prijevara), prema kojem su osnovni rizici u poslovanju koji prijete opstanku društva nelikvidnost i otežana solventnost, gubitak iznad visine kapitala i nedostatak internih kontrola i procesa. Mjerama za sanaciju i restrukturiranje teži se povećati prihode, racionalizirati troškove i uključiti treće strane (vjerovnike i osnivača). Društvo prati učinak donesenih mjera. Na odluke direktorice vezano uz financijske transakcije iznad 200.000,00 kn suglasnost daju Nadzorni odbor i Skupština. Ulazni računi se kontroliraju prema nepisanim pravilima postupanja i procedurama (na račun se stavlja broj ulaznog računa, datum primitka, roba isporučena ili usluga obavljena s potpisom osoba koje su robu ili uslugu preuzeli te potpis likvidatora, a svaki račun odobrava i direktorica društva). Društvo je u 2014. donijelo procedure (pravilnike) o postupku dodjele donacija i provođenju bagatelne javne nabave koje primjenjuje. Društvo je ranijih godina primjenjivalo ISO standarde od čijeg se produženja certifikata odustalo, međutim i dalje primjenjuje neke uvedene procedure (pohranjivanje dokumentacije, uzorkovanje i analiza procijednih voda, mjerenje sastava odlagališnog plina, stabilnosti tijela odlagališta, sastava komunalnog otpada, meteoroloških parametara, provedba DDD mjera i drugo. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Društvo nema obvezu ustrojavanja unutarnje revizije. Osnivač društva (Grad Sisak) ima ustrojenu unutarnju reviziju, ali nije obavljala revizije u društvu. Društvo je ranijih godina (svake godine) bilo podvrgnuto vanjskoj reviziji. Mišljenje revizora za 2013. je da financijski izvještaji u svim značajnim odrednicama fer prezentiraju financijski položaj društva, njegovu financijsku uspješnost i novčane tokove, ali izražava rezervu zbog ostvarivanja gubitka iznad visine kapitala (gubitak 2013. je iznosio 9.729.742,00 kn, što je dovelo do ukupne negativne vrijednosti kapitala u iznosu 5.956.568,00 kn) te potraživanja i obveza prema Gradu Sisku za naknadu za deponiranje u iznosu 7.628.742,00 kn.

Analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevara

Sustav otkrivanja podrazumijeva analitičke i druge postupke (istraživanje sumnjivih transakcija i odnosa, nadziranje podataka koji se odnose na područja podložna prijevarama, izvješćivanje o sumnji na prijevarama te uspostavu anonimnih i povjerljivih kanala dojave).

Društvo Autopromet Sisak d.o.o. je postupcima i tehnikama otkrivanja prijevarama obuhvatilo sve razine odgovornosti unutar društva (upravljačke i operativne). Različite razine odgovornosti obuhvaćene su Izjavom o usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima (Nadzorni odbor i Skupština kontroliraju rad uprave), Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta (nadređeni zaposlenici kontroliraju područja podložna prijevarama u okviru opisa poslova svojih radnih mjesta), drugim pravilnicima, naputcima te ugovorom o radu direktora. Društvo nadzire podatke koji se odnose na blagajničko poslovanje, obračun plaća i naknada te nabavu roba, radova i usluga. Kontrole provodi dnevno, mjesečno, tromjesečno i godišnje. Postupke javne nabave obavlja prema propisima koji utvrđuju područje javne nabave. Donijelo je Naputak o provođenju postupka bagatelne nabave, kojim su utvrđeni poslovni procesi i zaduženja zaposlenika koji sudjeluju u obavljanju postupaka javne nabave. Provodi kontrole izvršenja ugovora o javnoj nabavi. Obračun plaća i naknada obavlja se u skladu s internim aktima. Blagajničko poslovanje je uredno, sve uplate, odnosno isplate su evidentirane u blagajničkom izvještaju potpisanom od strane odgovornih osoba. Stvarno stanje blagajne na kraju godine evidentirano je i u popisu imovine i obveza i istovjetno je stanju u poslovnim knjigama. Kontrolu blagajničkog poslovanja obavlja voditelj računovodstva. Uspostavilo je kanale dojave za zaposlenike, korisnike usluga, dobavljače i druge interesne skupine putem kojih oni mogu ukazati na sumnjive aktivnosti (mrežna stranica, e-pošta, Facebook profil i redovna pošta), ali nema anonimnosti, jer se za svaku prijavu traži adresa i ime i prezime, kako bi se moglo odgovoriti na prigovor. Tajnica direktora i voditelj odjela Prometa vode evidenciju o primljenim pritužbama koje se odnose na primjedbe na kašnjenje autobusa, prolazak autobusa bez zaustavljanja na autobusnoj stanici i slično, ali nema evidentiranih primljenih pritužbi koje ukazuju na prijevarne aktivnosti (zviždači). Društvo ne istražuje sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima. U prethodnim godinama nije provodilo kontrolu dokumentacije za zapošljavanje te su utvrđene krivotvorene svjedodžbe. U 2014., na zahtjev Grada Siska, provedena je kontrola vjerodostojnosti diploma i svjedodžbi. Direktor je koncem 2014. donio odluku o izvanrednom otkazu ugovora o radu tri zaposlenika zbog osobito teške povrede radne obveze - zaposlenja na temelju krivotvorenih svjedodžbi. S obzirom na broj krivotvorenih svjedodžbi u odnosu na broj zaposlenih, sustav unutarnjih kontrola u području zapošljavanja nije u potpunosti uspostavljen tako da spriječi prijevare. Općim aktom društva nisu uređeni zahtjevi za izvješćivanjem kod sumnji na prijevarama ni zajamčena anonimnost i zaštita osoba koje izvijeste o sumnji na prijevarama.

Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. istražuje sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima vezano uz pranje novca. Društvo je postupcima i tehnikama otkrivanja prijevarama obuhvatilo sve razine odgovornosti unutar društva (upravljačke i operativne). Pojedini postupci i tehnike, kao i različite razine odgovornosti, obuhvaćene su Izjavom o osnivanju društva, Poslovnikom o radu Nadzornog odbora, pravilnicima (o računovodstvu i blagajničkom poslovanju, radu, provođenju bagatelne nabave) i ugovorom direktora na način da su utvrđeni postupci, koje treba primjenjivati u područjima podložnim prijevarama (kako bi se onemogućila prijevarama) i kontrolni postupci.

Nadalje, postupci i tehnike otkrivanja prijevvara, utvrđeni su i Internim aktom o sprječavanju i otkrivanju pranja novca i financiranja terorizma, kojim je uređeno provođenje mjera dubinske analize stranke (utvrđivanje identiteta stranke i provjeru njezina identiteta na osnovi dokumenata) te prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa. Dubinska analiza stranke se provodi prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom, pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kn i više (bez obzira je li riječ o jednokratnoj transakciji ili o više transakcija koje su međusobno očigledno povezane i koje ukupno dosežu vrijednost od 105.000,00 kn i više) kao i ako postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka. Društvo nadzire podatke koji se odnose na područja podložna prijevari (blagajničko poslovanje, obračun plaća i naknada, nabava roba, radova i usluga i druga rizična područja). Zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru dijelom su uređeni Etičkim kodeksom i Internim aktom iz područja sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. Etičkim kodeksom je utvrđeno da je zaposlenik svako saznanje o mogućem sukobu interesa dužan prijaviti povjereniku za etiku ili direktoru društva. Isto tako, dužan je obavijestiti povjerenika za etiku, ukoliko primijeti odnose, događaje i situacije koje ocjenjuje kao neprihvatljive i proturječne kodeksu. Društvo je uspostavilo anonimne i povjerljive kanale dojava za zaposlenike, korisnike usluga, dobavljače i druge interesne skupine putem kojih mogu ukazati na sumnjive aktivnosti. To su e-pošta i sandučić za pritužbe u prostorijama društva. Pritužbe se također mogu podnijeti sindikalnom povjereniku ili upisati u knjigu žalbi koja se nalazi na blagajni. U 2014. nije bilo pritužbi koje mogu ukazivati na prijevarne aktivnosti te društvo nije vodilo evidenciju o pritužbama. Društvo nije općim aktom zajamčilo anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru.

Društvo Gradska tržnica Sisak d.o.o. je postupcima i tehnikama otkrivanja prijevvara obuhvatilo sve razine odgovornosti unutar društva (upravljačke i operativne). Pojedini postupci i tehnike, kao i različite razine odgovornosti, obuhvaćene su Izjavom o usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima, Pravilnikom o organizaciji rada, opisu i vrednovanju radnih mjesta i drugim općim aktima te računalnim programima, redovnim kontrolama i izvješćima (obveznim i internim). Društvo nadzire podatke koji se odnose na područja podložna prijevari (blagajničko poslovanje, obračun plaća i naknada, nabava roba, radova i usluga, postupci zapošljavanja i unapređivanja i druga rizična područja) u skladu s propisima, internim aktima te nepisanim pravilima postupanja i procedurama. Na zahtjev osnivača je provedena kontrola vjerodostojnosti diploma pri čemu nisu otkrivene krivotvorene diplome. Društvo je uspostavilo anonimne i povjerljive kanale dojava za zaposlenike, korisnike usluga, dobavljače i druge interesne skupine putem kojih oni mogu ukazati na sumnjive aktivnosti. To su sandučić na prostoru tržnice, Facebook i e-pošta. U 2014. nije bilo pritužbi koje mogu ukazivati na prijevarne aktivnosti te društvo ne vodi evidenciju o primljenim pritužbama. Društvo ne istražuje sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima. Općim aktom nisu uređeni zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru niti zajamčena anonimnost i zaštita osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. je postupcima i tehnikama otkrivanja prijevvara obuhvatilo sve razine odgovornosti unutar društva (upravljačke i operativne). Pojedini postupci i tehnike, kao i različite razine odgovornosti, obuhvaćene su Izjavom o usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima, Pravilnikom o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta, Pravilnikom o provođenju bagatelne nabave, Naputkom o tijeku dokumentacije prilikom nabave roba i usluga, zaprimanja i izuzimanja sa skladišta te upotpunjavanju dokumentacije uz račun i napatkom o izdavanju robe sa skladišta. Društvo nadzire podatke koji se odnose na područja podložna prijevari (blagajničko poslovanje, obračun plaća, nabava roba, radova i usluga).

Na zahtjev osnivača provedena je kontrola vjerodostojnosti diploma, pri čemu nisu otkrivene krivotvorene diplome. Društvo je uspostavilo anonimne i povjerljive kanale dojave za zaposlenike, korisnike usluga, dobavljače i druge interesne skupine putem kojih oni mogu ukazati na sumnjive aktivnosti. U 2014. nije bilo pritužbi koje mogu ukazivati na prijevorne aktivnosti te društvo nije vodilo evidenciju o pritužbama. Društvo ne istražuje sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima. Općim aktom nisu uređeni zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru niti je zajamčena anonimnost i zaštita osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. je postupcima i tehnikama otkrivanja prijevara obuhvatilo sve razine odgovornosti unutar društva (upravljачke i operativne). Pojedini postupci i tehnike, kao i različite razine odgovornosti, obuhvaćene su Izjavom o osnivanju, Pravilnikom o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta, Pravilnikom o provođenju bagatelne nabave i drugim općim aktima. Uprava društva nadzire rad voditelja službi, a Nadzorni odbor i Skupština, u skladu s Izjavom o osnivanju, nadzire i kontrolira rad uprave kroz različita izvješća, davanje suglasnosti i sjednice tijela. Društvo nadzire podatke koji se odnose na područja podložna prijevari (blagajničko poslovanje, obračun plaća i naknada, nabava roba, radova i usluga te druga rizična područja) u skladu s propisima, internim aktima te nepisanim pravilima postupanja i procedurama. Nadzor se provodi na dnevnoj, mjesečnoj ili transakcijskoj osnovi, ovisno o kojem se procesu radi. Blagajničko poslovanje se kontrolira dnevno, odnosno mjesečno, obračun plaća mjesečno, a nabava roba i usluga na transakcijskoj osnovi. Javna nabava se provodi u skladu s propisima, nabava roba i usluga do 200.000,00 kn i radova do 500.000,00 kn (bagatelna nabava) u skladu s Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga, a donacije se dodjeljuju u skladu s Pravilnikom o donacijama. Društvo je uspostavilo anonimne i povjerljive kanale dojave za zaposlenike, korisnike usluga, dobavljače i druge interesne skupine putem kojih mogu ukazati na sumnjive aktivnosti. Radnici imaju mogućnost anonimno prijaviti nepravilnosti i prijave putem sandučića na lokaciji uprave i odlagalištu, a treće strane (dobavljači, korisnici) mogu anonimnu prijavu poslati putem pošte, mrežne stranice i besplatnog telefona. Društvo vodi evidenciju o primljenim pritužbama. Pritužbe se najvećim dijelom odnose na pritužbe kupaca koje se vode u odjelu Odnosa s kupcima. U 2014. nije bilo pritužbi koje mogu ukazivati na prijevorne aktivnosti. Društvo ne istražuje sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima. Na zahtjev osnivača je provedena kontrola vjerodostojnosti diploma i svjedodžbi te otkrivena jedna krivotvorena svjedodžba, što pokazuje da kontrole u području zapošljavanja prethodnih godina nisu bile učinkovite. Općim aktom nisu uređeni zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru niti je zajamčena anonimnost i zaštita osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru.

V. NALAZ

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: politike i postupci za sprječavanje prijevара, odgovornost rukovoditelja i drugih zaposlenika za sprječavanje prijevара, sustav unutarnjih kontrolа s obzirom na pojavnost prijevара te analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koje se odnose na politike i postupke za sprječavanje prijevара, odgovornost rukovoditelja i drugih zaposlenika za sprječavanje prijevара, sustav unutarnjih kontrolа s obzirom na pojavnost prijevара te analitičke i druge postupke za otkrivanje prijevара.

1. Politike i postupci za sprječavanje prijevара

1.1. Društva su etičkim kodeksima, pravilnicima iz područja radnih odnosa i Tržnim redom utvrdila etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze prema interesnim skupinama. Navedenim općim aktima, odlukama i ugovorima o pravima i obvezama direktora uređeno je korištenje sredstava organizacije (materijala, opreme, telefona) isključivo za poslovne svrhe, a Komunalac Sisak d.o.o. je donio i pravila korištenja računalnih programa (softvera) s kojima su upoznati zaposlenici. Etičkim kodeksom su davanje i primanje poklona te ugošćavanje uredili Autopromet Sisak d.o.o. i Komunalni servisi Kutina d.o.o. Pristup imovini društva izvan radnog vremena imaju zaposlenici Autoprometa Sisak d.o.o. i Komunalca Sisak d.o.o. prema rasporedu rada (smjena) odnosno na temelju pisanih radnih naloga (zaposlenici Komunalnih servisa Kutina d.o.o. nemaju pristup imovini društva izvan radnog vremena). Postupci donošenja odluka uređeni su izjavama o osnivanju odnosno usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima, pravilnicima, odlukama i naputcima, kako bi se osigurala najviša razina odgovornosti i transparentnosti. Odluke se donose u skladu s unaprijed određenim procedurama te su zabilježene i dokumentirane (zapisnici, bilješke, izvješća). Uporabu informatičke tehnologije i interneta, isključivo za poslovne svrhe, društva Autopromet Sisak d.o.o., Komunalni servisi Kutina d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. nisu uredila općim aktima, a davanje i primanje poklona i ugošćavanje nisu uredili Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. Zaposlenici Gradske tržnice d.o.o. i Gospodarenja otpadom Sisak d.o.o. imaju pristup imovini društva izvan radnog vremena, bez pisanog odobrenja. Gradska tržnica d.o.o. i Komunalac Sisak d.o.o. su provodili zapošljavanje bez javnog natječaja, što nije transparentno.

Državni ured za reviziju predlaže društvima Autopromet Sisak d.o.o., Komunalni servisi Kutina d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. općim aktom utvrditi uporabu informatičke tehnologije i korištenja interneta u poslovne svrhe (pitanja instaliranja računalne opreme i programa, održavanja, zaštite, odgovornost za nepravilno i nenamjensko korištenje i drugo). Društvima Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. predlaže urediti općim aktom davanje i primanje poklona i ugošćavanja. Predlaže se društvima Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. dozvoliti zaposlenicima pristup imovini društva izvan radnog vremena na temelju pisanog odobrenja, a Gradskoj tržnici d.o.o. i Komunalcu Sisak d.o.o. provoditi zapošljavanje na temelju natječaja.

1.2. *Sva društva prihvaćaju preporuke Državnog ureda za reviziju.*

Društva Autopromet Sisak d.o.o. i Komunalni servisi Kutina d.o.o. u očitovanju navode da će urediti uporabu informatičke tehnologije i korištenja interneta u poslovne svrhe.

Društvo Gradska tržnica d.o.o. navodi da će postupiti prema danim preporukama u skladu sa zakonima, internim općim aktima i načinom poslovanja.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. navodi da će postupiti u skladu s preporukama koje se odnose na davanje i primanje poklona i ugošćavanje te provoditi zapošljavanje na temelju natječaja.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. navodi da će postupiti u skladu s preporukama koje se odnose na uporabu informatičke tehnologije i korištenja interneta u poslovne svrhe, davanje i primanje poklona i ugošćavanje te pristup imovini društva izvan radnog vremena uz pisanu suglasnost Uprave.

2. Odgovornost rukovoditelja i drugih zaposlenika za sprječavanje prijevара

2.1. Društva su etičkim kodeksima, pravilnicima iz područja radnih odnosa i drugim općim aktima utvrdila smjernice zaposlenicima u pogledu etičkih standarda koje su obvezni primjenjivati u radu. Općim aktima nisu utvrđeni postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa ni obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru. Društva ne održavaju izobrazbu vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevара, što se smatra prijevarom, na koji način prijevara šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti.

Državni ured za reviziju predlaže svim društvima općim aktom utvrditi postupke za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa te obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru. Također, predlaže se svim društvima provoditi redovitu izobrazbu vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevара, što se smatra prijevarom, na koji način prijevara šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti.

2.2. *Sva društva prihvaćaju preporuke Državnog ureda za reviziju.*

Društvo Autopromet Sisak d.o.o. u očitovanju navodi da će prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa riješiti kroz započeti projekt (FMC) i pripremu Izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. navodi da će nastojati postupiti u skladu s danom preporukom.

Društvo Gradska tržnica d.o.o. navodi da će postupiti prema danim preporukama u skladu sa zakonima, internim općim aktima i načinom poslovanja.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. navodi da je započelo s izradom priručnika za funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola, kojim će definirati postupke za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa te obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru. Izobrazbu o sprječavanju prijevara uvrstit će u Plan osposobljavanja.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. navodi da će godišnjim planom edukacije zaposlenika planirati provođenje izobrazbe rukovoditelja i zaposlenika o mogućim oblicima prijevara, na koji način one štete društvu i kako ih prijaviti te podizati svijest zaposlenika i rukovoditelja o njihovoj odgovornosti za sprječavanje i otkrivanje prijevara.

3. Sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara

- 3.1. Društva su funkcioniranje unutarnjih kontrola uredila pravilnicima iz područja radnih odnosa i računovodstva te drugim općim aktima. Navedenim općim aktima je uređena podjela dužnosti, odobravanje i odgovarajuće dokumentiranje, fizičke kontrole, nadgledanje i neovisne provjere. U društvima Autopromet Sisak d.o.o. i Komunalac Sisak d.o.o. imenovani su voditelji za financijsko upravljanje i kontrole i osobe zadužene za nepravilnosti, a u Autoprometu Sisak d.o.o. je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji koncem 2014. ustrojen odjel interne kontrole. Društva Autopromet Sisak d.o.o. i Komunalni servisi Kutina d.o.o. su ocijenila specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara. U Autoprometu Sisak d.o.o. to je područje kontrole karata i potrošnje goriva za koje je razvilo odgovarajuće protumjere uvođenjem video nadzora pumpi za gorivo, a u Komunalnim servisima Kutina d.o.o. blagajničko poslovanje i potrošnja goriva čija je kontrola pojačana te je nabavljena ultravioletna lampa za kontrolu novčanica. Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. je u izvještaju uprave o financijskom i operativnom stanju u 2014. utvrdilo rizike poslovanja i opstanka društva te mjere za sanaciju i razvoj, koji se odnose na cjelokupno poslovanje (ne odnose se samo na područje pojavljivanja prijevara), čije učinke prati. Uspostavljeno je odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa, kako bi se spriječilo pojavljivanje prijevara. Unutarnja revizija nije ustrojena (nema zakonske obveze), ali su društva svake godine bila podvrgnuta vanjskoj reviziji. Osnivač društava Autopromet Sisak d.o.o., Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gradska tržnica Sisak d.o.o. (Grad Sisak) ima ustrojenju unutarnju reviziju, ali nije obavljala revizije u navedenim društvima. Društva ne ocjenjuju funkcioniranje unutarnjih kontrola, a društva Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Komunalac Sisak d.o.o. nisu u posljednje dvije godine ocijenila specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara te ne razvijaju odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljali tim rizicima.

Državni ured za reviziju predlaže svim društvima unaprjeđivati sustav unutarnjih kontrola, općim aktom (pisanim procedurama) obuhvatiti sve važnije procese (područje kontrole, način provođenja, rokove, zadužene osobe, oblik izvješćivanja), naročito u područjima poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara te najmanje jednom godišnje ocijeniti njegovo funkcioniranje. Predlaže se društvima Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Komunalac Sisak d.o.o. ocijeniti specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevara te razvijati odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljali tim rizicima.

3.2. *Sva društva prihvaćaju preporuke Državnog ureda za reviziju.*

Društvo Autopromet Sisak d.o.o. u očitovanju navodi da će nastaviti unaprjeđivati sustav unutarnjih kontrola kroz započeti projekt (FMC) i pripremu Izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. navodi da će u cilju veće transparentnosti poslovanja društva i uspostavljanja sustava kontrola, dane preporuke nastojati primijeniti ovisno o tehničkoj opremljenosti i organizacijskoj strukturi.

Društvo Gradska tržnica d.o.o. navodi da će postupiti prema danim preporukama u skladu sa zakonima, internim općim aktima i načinom poslovanja.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. navodi da je započelo s izradom priručnika za funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola kojim će se definirati postupci za unapređenje i ocjenjivanje funkcioniranja sustava te ocijeniti specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара. Nadalje navodi da će razvijati odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo tim rizicima.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. navodi da je u plan rada za 2015. uvrstilo uspostavu sustava unutarnjih kontrola kroz utvrđivanje rizičnih točaka i aktivnosti za njihovo sprječavanje.

4. Analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара

4.1. Sustav otkrivanja podrazumijeva analitičke i druge postupke (istraživanje sumnjivih transakcija i odnosa, nadziranje podataka koje se odnose na područja podložna prijevarama, izvješćivanje o sumnji na prijevarama te uspostavu anonimnih i povjerljivih kanala dojava).

Društva su postupcima i tehnikama otkrivanja prijevarama obuhvatila sve razine odgovornosti unutar društava (upravljačke i operativne). Nadzorni odbor i Skupština nadziru rad uprave, a nadređeni zaposlenici rad podređenih zaposlenika u skladu s donesenim općim aktima (Izjava o osnivanju društva odnosno usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima, pravilnici iz područja radnih odnosa, računovodstva i drugi akti). Područja podložna prijevarama nadziru se na dnevnoj, mjesečnoj ili transakcijskoj osnovi, ovisno o kojem se procesu radi (blagajničko poslovanje, obračun plaća i naknada, nabava roba, radova i usluga i druga rizična područja). Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. istražuje sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima vezano uz pranje novca te je zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevarama dijelom uredilo Etičkim kodeksom i Internim aktom iz područja sprječavanja i otkrivanja pranja novca. Anonimni i povjerljivi kanali dojava putem kojih zaposlenici, korisnici usluga, dobavljači i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti uspostavljeni su kod Komunalnih servisa Kutina d.o.o., Gradske tržnice Sisak d.o.o., Komunalca Sisak d.o.o. i Gospodarenja otpadom Sisak d.o.o. U Autoprometu Sisak d.o.o. uspostavljeni kanali dojava nisu anonimni.

Društva nisu općim aktom zajamčila anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru. Autopromet Sisak d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. nisu općim aktom uredila zahtjeve za izvješćivanjem kod sumnji na prijevaru i ne istražuju sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima. Donošenje odluka u prethodnim godinama u području zapošljavanja u društvima Autopromet Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. nije bilo potkrijepljeno točnom i potpunom dokumentacijom. U 2014., na zahtjev Grada Siska provedena je kontrola vjerodostojnosti diploma i svjedodžbi. U Autoprometu Sisak d.o.o. pronađene su tri, a u Gospodarenju otpadom Sisak d.o.o. jedna krivotvorena svjedodžba. S obzirom na broj krivotvorenih svjedodžbi u odnosu na broj zaposlenih, sustav unutarnjih kontrola u području zapošljavanja u navedenim društvima nije u potpunosti uspostavljen tako da spriječi prijevaru.

Državni ured za reviziju predlaže svim društvima općim aktom zajamčiti anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru. Predlaže se društvima Autopromet Sisak d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. općim aktom urediti zahtjeve za izvješćivanjem kod sumnji na prijevaru i istraživati sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima. Nadalje se predlaže društvu Autoprometu Sisak d.o.o. uspostaviti anonimne i povjerljive kanale dojave putem kojih zaposlenici, korisnici usluga, dobavljači i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti. Autoprometu Sisak d.o.o. i Gospodarenju otpadom Sisak d.o.o. predlaže se pri zapošljavanju kontrolirati točnost i potpunost svjedodžbi, diploma i druge dokumentacije.

4.2. *Sva društva prihvaćaju preporuke Državnog ureda za reviziju.*

Društvo Autopromet Sisak d.o.o. u očitovanju navodi da će općim aktom zajamčiti anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru. Vezano uz kontrolu točnosti i potpunosti svjedodžbi, diploma i druge dokumentacije navodi da je uspostavljena procedura, kojom se nakon primitka novog zaposlenika njegova diploma odnosno svjedodžba šalje na provjeru.

Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. navodi da će nastojati postupiti u skladu s danom preporukom.

Društvo Gradska tržnica d.o.o. navodi da će postupiti prema danim preporukama u skladu sa zakonima, internim općim aktima i načinom poslovanja.

Društvo Komunalac Sisak d.o.o. navodi da će započeti s izradom općih akata kojima će jamčiti anonimnost i zaštitu osoba, koje izvijeste o sumnji na prijevaru te istraživati sumnjive transakcije i skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima.

Društvo Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. navodi da će u skladu s danim preporukama uspostaviti sustav izvještavanja kod sumnji na prijevaru te uspostaviti sustav kontrola vjerodostojnosti svjedodžbi, diploma i druge dokumentacije pri zapošljavanju.

VI. OCJENA UČINKOVITOSTI SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA

Rukovoditelji su obvezni osigurati djelotvoran i učinkovit sustav upravljanja javnim sredstvima i spriječiti da se prijevare pojave u njihovom području odgovornosti. Sprječavanje prijevara podrazumijeva donošenje općih akata i uspostavu standarda kako bi se smanjila mogućnost prijevara, povećanje svjesnosti rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti prijevara kao i njihovu obvezu da izvijeste o sumnji na prijevare te prepoznavanje rizika i uspostavljanje prikladnih unutarnjih kontrola, kao odgovor na rizike prijevare.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da trgovačka društva obuhvaćena revizijom poduzimaju aktivnosti kako bi spriječila i otkrila prijevare, pri čemu su potrebna određena poboljšanja.

Društva obuhvaćena revizijom imaju opće akte u kojima su navedene etičke vrijednosti, poslovna načela i obveze prema interesnim skupinama te korištenje sredstava organizacije isključivo za poslovne svrhe. Komunalac Sisak d.o.o. je donio pravila korištenja računalnih programa (softvera). Postupci donošenja odluka, kako bi se osigurala najviša razina odgovornosti i transparentnosti, uređeni su izjavama o osnivanju odnosno usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima, pravilnicima, odlukama i naputcima. Odluke se donose u skladu s unaprijed određenim procedurama, te su zabilježene i dokumentirane (zapisnici, bilješke, izvješća). Društva Autopromet Sisak d.o.o. i Komunalni servisi Kutina d.o.o. su etičkim kodeksom uredila davanje i primanje poklona te ugošćavanje. Pristup imovini društva izvan radnog vremena imaju zaposlenici Autoprometa Sisak d.o.o. i Komunalca Sisak d.o.o. prema rasporedu rada (smjena), odnosno na temelju pisanih radnih naloga (zaposlenici Komunalnih servisa Kutina d.o.o. nemaju pristup imovini društva izvan radnog vremena). Društva Autopromet Sisak d.o.o., Komunalni servisi Kutina d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. nisu općim aktima uredila uporabu informatičke tehnologije i interneta. Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. nisu općim aktom uredila davanje i primanje poklona i ugošćavanje. Zaposlenici Gradske tržnice d.o.o. i Gospodarenja otpadom Sisak d.o.o. imaju pristup imovini društva izvan radnog vremena, bez pisanog odobrenja. Gradska tržnica d.o.o. i Komunalac Sisak d.o.o. su provodili zapošljavanje bez javnog natječaja, što nije transparentno.

Odgovornosti rukovoditelja i drugih zaposlenika u pogledu sprječavanja prijevara u društvima obuhvaćenim revizijom utvrđene su općim aktima koji služe kao smjernice zaposlenicima u pogledu etičkih standarda koje su obvezni primjenjivati u radu. Društva nisu općim aktima utvrdila postupke za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa te obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevare. Također, ne održavaju izobrazbu vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevare, što se smatra prijevaram, na koji način prijevare šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti.

Funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno pravilnicima iz područja radnih odnosa i računovodstva te drugim općim aktima. Navedenim općim aktima je uređena podjela dužnosti, odobravanje i odgovarajuće dokumentiranje, fizičke kontrole, nadgledanje i neovisne provjere. Uspostavljeno je odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa kako bi se spriječilo moguće pojavljivanje prijevara. Društva su svake godine bila podvrgnuta vanjskoj reviziji. Unutarnja revizija nije ustrojena (nema zakonske obveze).

Autopromet Sisak d.o.o., Komunalni servisi Kutina d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. su ocijenili specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevvara te razvijaju odgovarajuće protumjere i akcijske planove, kako bi upravljali tim rizicima. Društva ne ocjenjuju funkcioniranje unutarnjih kontrola, a Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Komunalac Sisak d.o.o. nisu u posljednje dvije godine ocijenila specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevvara te ne razvijaju odgovarajuće protumjere i akcijske planove, kako bi upravljala tim rizicima.

Društva su postupcima i tehnikama otkrivanja prijevvara obuhvatila sve razine odgovornosti unutar društava (upravljačke i operativne) te redovito nadziru područja podložna prijevvari. Društvo Komunalni servisi Kutina d.o.o. istražuje sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima te je uredilo zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevvaru. Anonimni i povjerljivi kanali dojave, putem kojih zaposlenici, korisnici usluga, dobavljači i druge interesne skupine mogu ukazati na sumnjive aktivnosti, uspostavljeni su kod Komunalnih servisa Kutina d.o.o., Gradske tržnice Sisak d.o.o., Komunalca Sisak d.o.o. i Gospodarenja otpadom Sisak d.o.o. U Autoprometu Sisak d.o.o. uspostavljeni kanali dojave nisu anonimni. Društva nisu općim aktom zajamčila anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevvaru, a Autopromet Sisak d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. nisu uredila ni zahtjeve za izvješćivanjem kod sumnji na prijevvaru niti istražuju sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima. Donošenje odluka u prethodnim godinama u području zapošljavanja u društvima Autopromet Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o. nije bilo potkrijepljeno točnom i potpunom dokumentacijom.

Državni ured za reviziju daje sljedeće preporuke:

- urediti općim aktom uporabu informatičke tehnologije i interneta (Autopromet Sisak d.o.o., Komunalni servisi Kutina d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o.) te davanje i primanje poklona i ugošćavanja (Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o.)
- dozvoliti zaposlenicima pristup imovini društva izvan radnog vremena isključivo na temelju pisanog odobrenja (Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o.)
- provoditi zapošljavanje na temelju javnog natječaja (Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Komunalac Sisak d.o.o.)
- utvrditi općim aktom postupke za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa i obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevvaru te provoditi redovitu izobrazbu vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevvara, što se smatra prijevvarom, na koji način prijevvara šteti društvu i kako treba prijaviti sumnjive aktivnosti (sva društva)
- unaprjeđivati sustav unutarnjih kontrola te najmanje jednom godišnje ocijeniti njegovo funkcioniranje, a općim aktom (pisanim procedurama) obuhvatiti sve važnije procese (sva društva)

- ocijeniti specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevvara te razvijati odgovarajuće protumjere i akcijske planove, kako bi se upravljalo tim rizicima (Gradska tržnica Sisak d.o.o. i Komunalac Sisak d.o.o.)
- zajamčiti općim aktom anonimnost i zaštitu osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru (sva društva) i uspostaviti anonimne i povjerljive kanale dojava putem kojih se može ukazati na sumnjive aktivnosti (Autopromet Sisak d.o.o.)
- općim aktom urediti zahtjeve za izvješćivanjem kod sumnji na prijevaru i istraživati sumnjive transakcije, skrivene odnose među pojedincima, organizacijama i događajima (Autopromet Sisak d.o.o., Gradska tržnica Sisak d.o.o., Komunalac Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o.)
- kontrolirati točnost i potpunost svjedodžbi, diploma i druge dokumentacije pri zapošljavanju (Autopromet Sisak d.o.o. i Gospodarenje otpadom Sisak d.o.o.).

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih preporuka pridonijela djelotvornijem uspostavljanju politika i postupaka za sprječavanje prijevara, upoznavanju rukovoditelja i drugih zaposlenika s odgovornostima u pogledu sprječavanja prijevara, uspostavljanju djelotvornog sustava kontrola s obzirom na pojavnost prijevara i uspostavljanju odgovarajućih analitičkih i drugih postupaka za otkrivanje prijevara.